

Бондаренко Я. О. Инсайт как форма проявления когнитивной деятельности языковой личности в современных англоязычных кинотекстах. *Когнитивные исследования языка : сб. науч. тр.* Москва : Ин-т языкознания РАН, 2014. Вып. XVI : Языковое сознание и когнитивное моделирование. С. 337–344.

Жигоренко І. Ю. Концепт «коханья» в сучасному німецькомовному й українському художньому тексті: лінгвокогнітивні та функціональні особливості : дис. ... канд. філол. наук : 10.02.15 – загальне мовознавство. Миколаїв, 2011. 266 с.

Канова Л. П. Концепт «УСПИХ» в англійській та українській мовних картинах світу. Компаративні дослідження слов'янських мов і літератур. Памяті академіка Леоніда Булаховського : зб. наук. пр. Київ, 2012. Вип. 17. С. 60–65.

Мацьків П. П. Концептосфера Бог в українській мовній картині світу : біблійний, фольклорний, словниково-діахронний дискурс : автореф. дис. ... канд. філол. наук : 10.02.01 – українська мова. Київ, 2008. 31 с.

Медведева Т. С., Опарин, М. В., Медведева Д. И. Ключевые концепты немецкой лингвокультуры : монография. 2-е изд. стер. Москва : ФЛИНТА, 2012. 161 с.

Язык и мысль : современная когнитивная лингвистика / Сост. А. А. Кибрик, Н. Д. Кошелев. Москва : Языки славянской культуры, 2015. 848 с.

Джерела ілюстративного матеріалу

Galbraith R. *Career of Evil*. London : Sphere, 2018. 580 p.

(Матеріал надійшов до редакції 20.03.19. Прийнято до друку 15.04.19)

УДК: 811.112.2'38:394.25

DOI: <https://doi.org/10.26661/2414-1135/2019-76-03>

ВАПРОВ С. Ю.

(Запорізький національний університет)

КАРНАВАЛЬНА СТИЛІСТИКА НІМЕЦЬКОМОВНОГО ТВАРИННОГО ЕПОСУ (НА МАТЕРІАЛІ АНІМАЛІСТИЧНОЇ КАЗКИ ПРО ЛИСА РЕЙНЕКЕ)

Стаття торкається стилістичних особливостей анімалістичної казки та її карнавальних витоків. Детально аналізується поняття карнавал як «сміхова культура» та її зв'язок з тваринним епосом, визначаються мовні характеристики анімалістичної казки. Розглянуто роботи сучасних філологів В.Я. Проппа, С.Д. Карпенко, Н. Дусіна, що займалися дослідженням карнавального дискурсу, визначено підходи до вивчення карнавальної естетики фольклорних творів. Вказується, що Н.В. Дусіна та В. Г. Пожидаєва акцентують увагу на трансформованих мотивах та образах римського карнавалу. Вчені підкреслюють, що розуміння карнавалу змінюється залежно від епохи, літературних традицій, індивідуально-авторської концепції. Н. Жлуктенко аналізує анімалістичний епос Річарда Адамса, в якому ключовою проблемою є дихотомія природного і людського.

В статті охарактеризовано основні стилістичні параметри карнавального дискурсу, а саме порушення бінарних опозицій, викручена логіка, алогічність, яка подекуди переходить в абсурдність карнавального мовлення, поширюються на мову анімалістичної казки.

Домінуючими в казці є референційні сфери «ландшафт», «тіло», «їжа». На карнавальне дійство вказують назви персонажів, які містять у своїй морфемній структурі словотворчі форманти, що характеризують незграбність одних персонажів та карнавальне свавілля інших.

Специфіка стилістичної організації анімалістичної казки визначається особливостями використання в текстах даного типу портретної лексики, орієнтованої на створення комічної амбівалентності й ефекту ошуканого очікування. На лексичному рівні цьому сприяють фонетико-орфографічні каламбури, численні епітети, порівняння, метафори, перифрази, евфемізми, гіперболи та антигеми. Чергування фамільярно-площадкового та високого мовленнєвого реєстрів належить до основних елементів карнавальної поезики казки про Лиса Рейнеке.

Ключові слова: карнавал, анімалістична казка, амбівалентний образ, портретна лексика.

Vaprov S. Carnival Stylistic of the German Language Bestiary (as exemplified in Animalistic Fairy Tale about Reineke Fox).

The article is devoted to the animalistic fairy tale features represented for the first time from the point of carnival worldview reflected through specific kind of poetics – the Carnival poetics. The analysis of special literature, devoted to the problem of carnival science proved the absence of a common opinion among scientists in terms of solving this problem.

There are considered the works of the modern philologists W. Propp, S. Karpenko, N. Dusina, who explore a carnival discourse; there are defined approaches to the carnival aesthetics of fiction. It is characterized the main parameter of carnival discourse, for an example, a material and physical bottom, an interruption of binary oppositions, a familiar parole ...

The reference spheres «landscape», «body», «meal» are dominant in a fairy-tale. The names of personages contain in the morpheme structure word-formation formants that characterize the awkwardness of one personages and carnival self-will of others and specify on a carnival action. Events are depicted as absurd, they are saturated with alogisms, there are violations of ontological and cause-effect norms.

The factual material, that has been analyzed, proves fully the hypothesis of carnival origin and the carnival nature of German animalistic fairy tales. It is identified, that the stylistics of fairy tales contributes to implementation of comic modality and is aimed at the creation of carnival atmosphere in a literary work. The linguistic means of all language levels contribute to this process – beginning with portrait vocabulary, word-formative, phraseological if this is about the elements of language game and ending with

textual and logic-situational level. On the text level there are various stylistic marks, for example epithet, antithesis, comparison and so on, the application of which creates the incongruity in animalistic fairy tale about Reineke Fox.

Key words: carnival, animalistic fairy tale, ambivalent figure, portrait vocabulary.

Карнавал як народна сміхова культура займає видатне місце в дослідженнях не тільки з історії культури, але й в літературознавчих студіях. **Актуальність** презентованого дослідження обумовлюється двома основними моментами. По-перше – це невгасаюча зацікавленість сучасної філології проблемами сміхової культури та комічного. У сучасному літературознавстві вивченню спадщини родоначальника теорії карнавалу М. Бахтіна приділяється велика увага. З'явилися навіть поняття «бахтінологія», або «бахтіністика», що позначають сукупність досліджень, присвячених вивченню ідей Бахтіна, його біографії, історико-культурної долі його теорій [Библер 1991, с. 12]. По-друге, в центр уваги сучасних філологів потрапляють літературні тексти карнавального характеру, вивчення яких не може обійтись без звернення до арсеналу стилістичних засобів карнавального мовлення.

Мета роботи полягає у дослідженні лінгвостилістичних особливостей карнавального дискурсу німецького анімалістичної казки. Відповідно до поставленої мети увага зосереджена на вирішенні таких **завдань**: визначити поняття «тваринний епос» та охарактеризувати цей жанр з позиції карнавалістики; охарактеризувати стильові засоби карнавального дискурсу анімалістичної казки про Лиса Рейнеке; проаналізувати набір лінгвостилістичних засобів, які приймають участь у стилістичному аранжуванні анімалістичної казки.

Об'єктом дослідження є карнавальний дискурс німецької анімалістичної казки про Лиса Рейнеке, а **предметом** є лінгвостилістичні засоби реалізації карнавальної естетики в цій казці.

Підвищення зацікавленості темою карнавалу та дослідженнями М. Бахтіна обумовлюються приходом у другій половині минулого століття епохи постмодернізму з характерними для неї карнавалізацією та хаотизацією світу, порушенням ієрархій та сталих структур [Дорфман 2012, с. 18]. В основі карнавального дискурсу перебуває традиція, яка отримує своє втілення у символіко-ритуальній діяльності в вербальних і невербальних формах [Пропп 1999, с. 54] та у «механізмі карнавальності»: карнавальних темах, сюжетах, образах, індивідуальному комічному стилі [Реутин].

Поняття карнавального дискурсу, відносно недавно з'явилося у вітчизняній науці, кореспондує з бахтинськими категоріями, представленими, зокрема, в роботах 1930-х - 1960-х років, в тому числі у книзі «Творчість Ф. Рабле і народна культура середньовіччя і Ренесансу» [Бахтин 2010]. Карнавальний дискурс являє собою словесне вираження карнавального початку, сюжетів, мотивів і образів карнавального світу і пов'язаних з ним народно-сміхових форм, які є втіленням народної сміхової культури у всій її історичній мінливості [Дусина 2014, с. 57].

Тваринний епос як різновид карнавального дискурсу тяжіє до короткого сатиричного оповідання, у деяких випадках він межує з народним жартом або анекдотом. Він, подібно до гуморески чи жарту, перетинається з байкою, а саме в тих випадках, коли в байці переважає риса комічності [Карпенко 2002, с. 114]. Спорідненість тваринного епосу та інших малих пуантованих форм простежується як на змістовому, так і на структурно-стилістичному рівні. Відмінності полягають у розподілі акцентів, функціональної спрямованості, також трансляції тих чи інших духовних установок, бачення світу [Pichtownikowa 2008].

На протязі всього розвитку тваринний епос демонструє тенденцію до комічного подання міфологічного, казкового матеріалу та матеріалу легенд. Він містить нищівну критику вад, недоречностей і протиріч соціальної дійсності, часто в гротескній формі [Проценко 2010, с. 13]. Йому притаманні такі карнавальні характеристики: зображення шляхом об'єктивного (псевдооб'єктивного) викладу від третьої особи; наявність у тексті діалогів та монологів, переказ подій амбівалентність образів, антропоморфність, іронічність

сатиричність, пародійність. Однією з ключових у тваринному епосі є проблема «тварина як антропологічне дзеркало», але не менший інтерес становлять також інші аспекти твору [Жлуктенко 2011, с. 117].

Анімалістична казка про Лиса Рейнеке розкриває на матеріалі неординарних комічних конфліктних ситуацій соціально-культурні установки, поширені в німецькому суспільстві періоду Середньовіччя - Нового часу, що визначають погляд на роль голови держави - короля, на дружбу, вірність, справедливість у людських відносинах. В основі сюжету лежить соціальний конфлікт, яскрава несправедливість, зазначена в суспільному житті.

Основною ідеєю, що визначила появу середньовічного твору, стало перенесення ознак людських істот на представників тваринного світу. З самих перших рядків твору антропоморфізм персонажів виявляється досить виразно. Тварини ведуть себе не полицарськи, а як затяті шахраї або як дурнуваті простаки, нерідко жорстокі. Вовк наділяється простодушністю, незручністю, довірливістю і іншими подібними рисами. Лис уособлює хитрість і підступність, ведмідь – довірливість, осел – дурість тощо. Звірі наділені перевагами та недоліками людей. Лис Рейнеке та інші тварини є одночасно представниками тваринного і людського світів, мешканцями лісу та феодалами, які захищають свої права в суді, зводять замки.

Для карнавальної мови характерна своєрідна логіка «оберненості», «навпаки», «навиворіт», логіка безперестанного переміщення верху і низу, особини і заду, характерні різноманітні види пародій і трагедій, знижень, профанації, блазнівських ушанувань.

Характерними стильовими рисами анімалістичної казки є високий ступінь гротескної гіперболізації, зрушення звичних стереотипів і обрядів, тяжіння до карикатурного зображення персонажів, що і пояснює вживання автором експресивних епітетів, метафор, порівнянь, каламбурів, алогізмів [Карпенко 2002, с. 114].

Серед стилістичних засобів найбільшим потенціалом для створення комічного ефекту володіють такі, механізм створення яких ґрунтується на зіставленні (одночасної реалізації) протилежних, непорівнянних значень [Гринштейн 1998, с. 43]. До цих засобів можна віднести гіперболу, каламбур, оксюморон, синтаксичну конвергенцію та парадокс. Всі вони мають подібну рису – поєднання різнорідного, протилежного, несумісного на різних рівнях мовної системи [Панина 1996, с. 11].

Треба сказати, що дотепність і каламбур є формами іронічної гри. Дотепність - грає судження, винайдена і лапідарно виражена сентенція, яка своєю несподіванкою та парадоксальністю викликає комічний ефект. Дотепність відрізняє асоціативна точність і віртуозність. Каламбур - гра слів за рахунок використання полісемії мовних одиниць або їх фонетичної подібності. Така гра становить суть комедії мови і є іронічною, коли націлена на перелицювання стійких виразів і ходячих штампів.

Виявляючи характер протиріччя, що лежить в основі семантичного механізму стилістичних фігур, їх можна об'єднати у групи в такий спосіб:

1) прийоми, засновані на протиріччі двох значеннєвих планів, що відносяться до різнорідних понять: образне порівняння, метафора, алогізм, як то: *Man kam mit Knüppel und Gewehr, / Dreschflegel, Spaten, Hark' daher; / der Fuhrmann mit dem Wagenschwengel, / der Küster mit dem Glockenbengel, / den Besen fasste Pfarrers Magd, / - auch sie wollt' auf die Bärenjagd* (служниця з віником на полювання) [S. 21-22]. *Und Wissensdurst und Hunger* (на друге місце у структурі словосполучення ставиться голод) *trieben / hinüber zu der Weid' den lieben / Freund und Genossen Isegrim*. (первинність духовного над матеріальним)

2) прийоми, засновані на протиріччі двох значеннєвих планів, що належать до різнопорядкових сфер реальної дійсності: літота, іронія, алюзія, гіпербола: *Ja, über keinem strahlt die Sonne, / dem ich den Schatz mit gleicher Wonne vergönn'* [S. 96]. 3) *Spricht er jetzt, ich sei schlud daran, / lügt er, wie keiner lügen kann* [S. 98].

Специфіка мовностилістичної організації німецькомовного комічного тексту визначається особливостями використання в текстах даного типу портретної лексики, орієнтованих на вираження категорій комічної амбівалентності й ефекту ошуканого очікування. Досягнення останнього здійснюється спеціальними механізмами подачі фактуальної інформації, спрямованої на деформацію процесу соціально-комунікативної взаємодії персонажів з метою викликати сміхову реакцію з боку адресата комічного тексту [Радина 2002, с. 9].

Ми спостерігаємо це в галузі семантичного словотвору, де ці механізми виявляють свою специфіку та особливий колорит. Це пов'язано, насамперед, з «карнавальною» тенденцією до утворення помітних, яскравих, «химерних» слів і фразеологізмів, які сприяють створенню сміхового ефекту, це може виражатися, зокрема, за допомогою незвичайного семантичного переносу, за допомогою утворення слів і фразеологізмів з «парадоксальною» внутрішньою формою, за допомогою використання гри слів та ін.

Звісно, що різноманітність суттєвих проявів людини – соціальних, особових, моральних – починається з її зовнішності. Зовнішність – це своєрідна первинна інформація, яка здатна тим чи іншим чином характеризувати людину [Синегуб 1996, с. 7]. Як зазначає А. А. Уфимцева, «зовнішність є результатом процесу сприйняття людиною іншої людини – об'єкта у просторі – розрізнення у цьому об'єкті окремих якостей, подальший їх синтез» [Уфимцева 1986, с. 53]. Опис зовнішності людини за допомогою характеристики статичних анатомічних деталей, рис обличчя, особливостей статури, одягу використовується багатьма науками, об'єктом дослідження яких є людина. У всіх цих галузях характеристика зовнішності людини сприймається як портретний опис людини.

У поняття «портретний опис» включається, у першу чергу, опис зовнішнього вигляду людини, хоча значимість таких складових портрету, як психологічні або так звані «динамічний» портрет важко відхилити. До цього референту можна віднести також особливості мовлення або фізіологічні прояви людини, як зір, прийом їжі тощо. Особливий різновид портретної лексики складають метафоричні утворення, засновані на здатності слів нести кілька значень при незмінності зовнішньої форми. При цьому метафоричне значення німецьких портретних дієслів визначається семантикою сполучуваних з ними іменників. Карнавальна атмосфера твору відбивається у семантиці численних епітетів, синонімічних номінацій трикстера, стилістичних фігур (метафор, перифраз, евфемізмів, гіпербол тощо), які слугують для створення амбівалентних образів та ситуацій.

Головним з цих образів є образ Лиса-трикстера. До його номінацій належать такі контекстуальні синоніми, як *der Wicht* (*Doch floh in seine Burg der Wicht, ...* [S. 9]), *der Dieb* (*Das ärgert' Reineke, den Dieb.* [S. 14]), *der Missetäter* (*Der Missetäter Reineke muss / zum andermal gefordert werden*), *Frevler* (*Das ganze Tierreich schien beisammen, / den Frevler Reineke zu verdammen* [S. 39]), *der arge Sünder* [S. 40].

Хитрість, основний елемент характеру Рейнеке, є об'єднуючим принципом як лексичної, так і сюжетної організації казки. Ця яскрава особливість Лиса виражається в тексті за допомогою метафоричної конструкції «*aus dessen Aug' nur Falschheit schaut*» [S. 67]; «*Und wird der König uns bezwingen, / wird' ich ein Schelmenlied ihm singen*» [S. 71]; парні словосполучення «*Doch sieh dich vor und handle weise; / denn Reineke ist falsch und schlau*» [S.16]. Його дії позначаються дієсловами-синонімами, що містять семантичну ознаку «брехати»: 1) „*Ei, hört!*“ *rief Braun, „foppst du uns noch?“* [S. 42]. 2) *So log und schwätzt' er listig fort* [S. 54]. 3) *Er locket sie an einen Teich / und log, er sei an Fischen reich; / und schwätzte so geschicklich fort, /bis sie ihm glaubte jedes Wort* [S. 99]. Крім іменників з семою «підступність» - *Streich, List, Tücke* (*sprach Reineke mit frommem Blicke; indes sann er voll List und Tücke*) знаходимо номінації, *Greuel, Sünde, Missetat*, які характеризують дії Лиса не просто як підступні, а як гріховні вчинки.

Проте йому вдається кілька разів обдурити Лева, після чого він отримує протилежний «статус» - статус друга короля (*er hat uns so viel Gut's getan, / dass ich ihm nicht mehr zürnen kann /vielmehr sein Freund geworden bin* [S. 53]) та переможця не тільки над Ізегримом, але й в цілому над «несправедливістю» (*Als Sieger ward er nun, als Held dem König festlich vorgestellt* [S. 99]).

Король Лев теж виступає як амбівалентний образ. Серія номінацій *Herr, König, Nobel* кваліфікують Лева як правителя, гаранта спокою та справедливості: *Er schafft den Frieden allem Land / und Glück und Wohlfahrt jedem Stand* [S. 88]. Щодо мудрості Лева у словах автора відчуваємо іронію, коли Лев відправляє Кота Хінца до Рейнеке: *Doch Nobel sprach mit klugem Sinn* [S. 26]. Нобель тричі (!!!) дозволяє Рейнеке обдурити себе. Під питанням залишається й самостійність Лева як правителя. В тексті постійно зустрічаємо словосполучення *der König und die Königin*, коли йдеться про прийняття важливих рішень. Це є елементом пародії на кулуарні традиції Середньовіччя, коли на прийняття правителем важливих рішень впливала його дружина: *Der König und die Königin, / die drangen nun vereint in ihn, doch ohne Zeugen - frei zu sagen, wie das Komplott sich zugetragen* [S. 44]. *Der König und die Königin erhofften reichlichen Gewinn ...*[S. 49]. *Кілька разів Левиця його умовляє зміни рішення про покарання Луса: ...auch bat für ihn die Königin* [S. 44]. А мудрість фрази Левиці «*Solang' nicht alle Zweifel klar / und seine Schuld nicht offenbar*» треба розглядати в іронічному контексті, адже йдеться про очевидні факти нахабства та підступності Луса.

Амбівалентними у тваринному епосі про Луса Рейнеке є не тільки персонажі, але й ситуації, події, що емоційно-експресивно описуються через численні епітети та порівняння. Особливо це стосується контрасту пейзажів та дій Луса. Наведемо як приклад епізод, коли Лис зжер курчат.

Спочатку описується, як Лис готується до нападу: „*Er duckte sich ins taug'e Gras / und äugte scharf hin nach dem Tor*“. Дієслово *sich duckte* вказує на його підступну обережність, а прикметник *scharf* – пильність та пожадливість. Наступні строфи присвячені опису ранкового пейзажу: *Es war, als noch der junge Tag / im Duftgewand des Nebels lag, darüber wie zu eigner Freud, / die Sonn' ein Quäntchen Gold gestreut. /Da blinkten in dem ros'gen Schein/ Millionen heller Tröpflein vom Labentrunk der Wonnennacht in diamanter Märchenpracht* [S. 40]. Як бачимо, вживається висока лексика «*im Duftgewand des Nebels*», «*Tröpflein vom Labentrunk der Wonnennacht*», «*in diamanter Märchenpracht*»: тут і композити, що підкреслюють загадковість світанку, і іменник з демінутивним суфіксом *-lein*, який утворює метафоричну конструкцію на позначення роси, і врешті-решт, відносний прикметник *diamant*, який характеризує довершеність ранкової краси. Далі описується сцена, коли Лис роздер двох курчат, яка через вживання дієслова *zerreißen* виглядає досить брутално: *Jedoch die zwei zerriss der Schuft, / die Federn stoben in die Luft* [S. 40]. Картина довершується описом пейзажу після розправи над курчам: *Da lief er fort, der freche Dieb, / ein Huhu im Maul. Das andre ist tot, wie lag es da im Blut so rot.*

Поряд з лексикою антропологічного характеру провідною ділянкою у вокабулярі анімалістичного епосу є пейзажна лексика. Лис порівнює неіснуючу дорогоцінність із зірками, бажаючи таким чином зацікавити Левицю: *Ein Kleinod hatt' ich sternengleich, / an Glanz und Farbenschönheit reich* [87]. Лексеми-тропи, що мають у своїй структурі напівафікс, гіперболізують будь-яку ознаку або якість предмету. Елемент казковості додає інтриги до ситуації, але викликає при цьому іронію у читача.

У наступному прикладі вживання прикметникового композиту супроводжується його винесенням за рамку (*Ausrahmung*): *Lustwandelnd führt' ich meine Frau / früh an ein Kleefeld, flammenrot* [S. 67]. – *biss er – denkt nur! – den Kopf ihr ab* [S. 67]. Такий прийом підкреслює контраст між романтичністю світанку та діями Луса, які, як правило, передаються дієсловами зі значеннями «бити», «здирати», «розривати», «відкусити» тощо: *Nicht lange währte sein Geschrei; / den Hals biss Reineke ihn entzwei* [S. 59]. Словосполучення зі складним

прикметником *windelweich* підтверджує це, коли йдеться про розправу Лиса над Зайцем Лампе: *werd' ich ihn prügeln windelweich*. Жорстокість дій Лиса у цьому епізоді підкреслюється через вживання епітета *arm* і порівняння *dass es knackte: Der Has' erschrak wollte fliehn;/ daran verhindert' Reineke ihn, / verstellte ihm die Tür und packte / den armen Lampe, dass es knackte* [S. 59].

Для тваринної казки «Рейнеке-Лис» характерним є вживання епітетів та порівнянь, що роблять дійсність казковою, і в яких фантастика корелює з елементами реальності, що можна побачити на прикладі географічних назв: *Es steht auf unwegsamer Heide / ein düster Busch im Flandernland; / er wird dort Husterloh genannt* [S. 50]. Такі епітети як *unwegsam, düst* створюють емоційну напругу, характерну для більшості типів карнавального дискурсу.

Експліцитними засобами вираження порівняння є дискурсивні конектори, компаративні конструкції з експліцитними маркерами і термами порівняння, ступені порівняння прикметників, які втілюються у формах компаратива, елатива, суперлатива, інтенсива, утворюють подвійне порівняння [Пермяков 1975, с. 249]. Як складова порівнянь у казці про Лиса часто фігурує іменник *Blut*: *Der Tag war just erwacht und fing / zum Spiel die ersten Strahlen auf. / Da kam's Kaninchen wegherlauf [80]. - Dem Kinde schlug der freche Gast / auf seinen Mund mit solcher Hast, dass Blut floss wie ein Sprudelquell*.

В тексті казки зустрічаємо також такий різновид тропа, як евфемізм, який виконує функцію сарказму. Лис відверто глузує з ведмеда, який через його витівки потрапив у халепу. Тут метафорично змальовується зовнішність Ведмеда Брауна після побиття його селянами: 1) *Wer hat Euch so hübsch rot bemalt?* 2) *In welchen Orden zogt Ihr ein, dass Ihr solch rot Kuppelein ...?* [S. 23].

Дослідження фактичного матеріалу свідчить про те, що стилістика тваринного епосу має яскраво виражену карнавальну природу. Серед стилістичних засобів найбільшим потенціалом для створення комічного ефекту володіють такі, механізм створення яких ґрунтується на зіставленні (одночасної реалізації) протилежних, непорівнянних значень.

Трикстер Рейнеке та Лев Нобель позначаються синонімічними рядами лексем, що відбивають у творі їх карнавальну природу. Образ Рейнеке створюється переважно численними епітетами, метафоричними номінаціями, перифразами, евфемізмами, гіперболами, антитезами; останні слугують особливими чином для підкреслення амбівалентності вказаних образів. Постійна присутність в оточенні Лева його дружини та її «поради» для нього імпліцитно вказують на його несаможиттєвість, безпорадність, свідчать про амбівалентність образу Короля, пародійно та іронічно характеризують його.

Важливе місце в передачі карнавальної атмосфери твору займають епітети і порівняння, що гіперболізують ознаку неіснуючого предмета і цим самим викликають у читача іронію. Через їх вживання створюється також своєрідний контраст між пейзажем та брутальними сценами розправи Лиса над жертвами, в яких як складова порівняння часто фігурує іменник *Blut*.

Презентована стаття не претендує на повноту вивчення карнавальної природи віршованої форми карнавального дискурсу, проте робить певний внесок у дослідження німецькомовної карнавалістики. Результати проведеного аналізу дозволяють говорити про основні риси німецькомовного середньовічного карнавалу.

Література

- Бахтин М. Творчество Франсуа Рабле и народная культура Средневековья и Ренессанса. *Собрание сочинений в 7-ми томах*. Т. 4 (2). М. : «Языки славянских культур», 2010. С. 7- 516.
- Библер В. С. Михаил Михайлович Бахтин, или Поэтика и культура. М. : Прогресс, 1991. 278°с.
- Дорфман Н. В. Теория карнавала М. Бахтина в контексте коллективного бессознательного. *В мире науки и искусства: вопросы филологии, искусствоведения и культурологии*. Часть II. Новосибирск : СибАК, 2012. С. 26-34.
- Дусина Н. В. Карнавальний дискурс в новелле Э. Т. А. Гофмана «Принцесса Брамбилла». *Филологические науки. Вопросы теории и практики*, № 10 (40), Ч. 1. Тамбов : Грамота, 2014. С. 57-59.
- Жлуктенко Н. Анімалістичний епос Річарда Адамса : вектори рецепції. *Сучасні літературознавчі студії. Топос тварини як антропологічне дзеркало*. Випуск 8. 2011. Ч. I. 2011. С. 117-125.

- Карпенко С. Д. Зв'язок українських народних казок про тварин із соціальною і побутовою дійсністю. *Система і структура східнослов'янських мов*. К. : Знання, 2002. С.113-118.
- Панина О. В. Комическое и языковые средства его выражения : автореф. дисс. ... канд. филол. наук : 10.02.19. М. : 1996. 20 с.
- Пермяков Г. Л. К вопросу о структуре паремииологического фонда. *Типологические исследования по фольклору*. М. : Наука, 1975. С. 247–274.
- Пропт В. Я. Проблемы комизма и смеха. Ритуальный смех в фольклоре. М. : Лабиринт, 1999. 288 с.
- Проценко Ю. В. Специфіка англійської літературної казки про тварин (XIX ст.) : автореф. дис. ... канд. філол. наук : 10.01.04. Сімферополь, 2010. 20 с.
- Радина Е. М. Лингвостилистические особенности короткого юмористического рассказа : автореф. дисс. ... канд. филол. наук : 10.02.04. Пятигорск, 2002. 19 с.
- Синегуб С. В. Семантика, синтаксис та прагматика німецьких портретних дієслів : автореф. дис. ... канд. філол. наук : 10.02.04. Київ : КДЛУ, 1996. 21 с.
- Уфімцева А. А. Опыт описания лексики как системы. М. : Наука, 1986. 287 с.
- Oest B. Reineke Fuchs. Köln : Hermann Schaffstein Verlag, 1978. 118 S.
- Pichtownikowa L. Synergie des Fabelstils: Die deutsche Versfabel vom 13. - 21. Jahrhundert. Aachen : Sharker Verlag, 2008. Uhr. B.G. B.5. 322 S.

(Матеріал надійшов до редакції 6.03.19. Прийнято до друку 19.04.19)

УДК: 305 : 004.773.7-055.1 : 811.112.2

DOI: <https://doi.org/10.26661/2414-1135/2019-76-04>

ВЕЛИКА І. О.

(Запорізький національний університет)

ОСОБЛИВОСТІ КОМУНІКАТИВНОЇ ПОВЕДІНКИ ОСІБ ЧОЛОВІЧОЇ СТАТІ НА МАТЕРІАЛІ НІМЕЦЬКОМОВНИХ ШЛЮБНИХ ІНТЕРНЕТ-ОГОЛОШЕНЬ СУЧАСНОСТІ

Стаття присвячена дослідженню особливостей комунікативної поведінки особи чоловічої статі на матеріалі сучасного німецькомовного шлюбного Інтернет-дискурсу. У статті розглядається історія гендерних досліджень, виокремлюються особливості фемінної і маскулінної мовної поведінки. Значна увага приділяється особливостям сучасного Інтернет-дискурсу, а також виокремлюються певні риси саме німецькомовного Інтернет-дискурсу сучасності. На матеріалі віртуального шлюбного оголошення встановлюються особливості маскулінної мовної поведінки і стереотипи маскулінності, які актуалізуються на матеріалі віртуальних шлюбних оголошень.

Ключові слова : гендер, комунікативна поведінка, Інтернет-дискурс, шлюбне оголошення, маскулінність, фемінність.

Velyka I. O. The Peculiarities of Communicative Behavior of Masculine Personalities in German Internet Marriage Announcements of Modernity. The research paper deals with the question of development of gender studies. It is shown that the gender research is a quite new direction of linguistics but has drawn attention of many scientists already. The question of peculiarities of feminine and masculine communicative behavior is considered in the article. It is proved that the described differences in feminine and masculine behavior are based on physical and psychological differences of representatives of the both genders. The main characteristics of Internet discourse that is considered as a special discourse type are indicated in the article. Especial attention is paid to specific characteristics of German Internet discourse of modernity. It is proved that German Internet discourse is significantly influenced by English Internet discourse and contains a substantial amount of loan words from English. The definition of marriage announcement is given in the article; its main features are pointed out. The analysis of one of the most extraordinary German Internet marriage announcements is provided in the theoretical part of the scientific research. On the grounds of analyzed German Internet marriage announcement some characteristics of masculine personality in German virtual discourse are pointed out. The researched features of masculine German virtual personality allowed us to consider modern masculine stereotypes that are actualized in German Internet marriage discourse. It should be underlined that the stereotypes analyzed in the following research could be considered as a combination of classical masculine stereotypes that are deeply rooted in the modern society and consciousness of the representatives of different cultures, and the new gender stereotypes that become more and more popular and are the combination of feminine and masculine features. The research paper allows to reach the conclusion that the categories “femininity” and “masculinity” change their content and lose their strict borders.

Key words: gender, communicative behavior, Internet discourse, marriage announcement, masculinity, femininity.

Гендерні дослідження привертають увагу широкого кола сучасних науковців. Через призму статі досліджуються різноманітні мовні явища, адже гендер є найважливішою характеристикою людини, тим фактором, що визначає все її існування у межах соціуму. Гендер є не тільки певним психологічним і філософським конструктом, він є тим